

A 3263.

284/211

Lapse
reisimine Amerikasfe

ehf

truu armastus wõidab kõik wiletsused.

Plus, õpetlik jutustus lastele.

Gestistanud J. A. Kangur.

A. Tõllasepp'a trükk, Wiljandis.

Bind 6 kop.

Lapse reisivimine Amerikasse

ehf

truu armastus wõidab kõik wiletsused.

Plus, õpetlik jutustus lastele.

Õestistanud

J. A. Kangur.

Wiljandis.

H. Tõllasepp'a trükk 1903.

Kirjastaja H. Leoke, Wiljandis

Веллино, Лифландія.

Дозволено Цензурою. — Юрьевъ, 23 іюля 1902 г.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

35581

Lapse reisivimine Amerikasse.

Kaua aja eest tagasi, läks Italia maalt, Genua linnast, üks kolmeteistkümme aastane poisike — ühe Genua linna töömehe poeg — ühenda Amerikasse, oma ema otsima. — Tema ema Joseffa oli juba kahe aasta eest Buenos-Airesse, Argentina riigi pealinna läinud, et jäänud mõne rikka Ameriklase juures teenima hakata; ja ruttu nii palju raha korjata, et oma perekonda, kes õnnetuste läbi waejeks jäänud, ja wõlgade siisse langenud oli, jälle endise järjele tõsta.

Mitmedgi tublid naesterahwad olivad selle pikka tee ära käinud. Et palk, mida teenijad Amerikas saiwad, wäga suur oli, — siis tuliwad need tublid Genua naesterahwad, jälle mõne aasta pärast; mitme tuhanda liiredega*) kodumaale tagasi. —

*) 1 liire on 25 kop.

Sellepärast läks ta meie poisikehe ema teele: jüda täis lootust hea tulewiku peale. Lahkudes oli ta haledaste nutnud, oma armastatud lastest lahkudes; kelledest wanem 15 aastat, ja noorem 13 aastad wanad olid.

Aga ohwimeelsest armastusest omakste wastu aetult, jõitis ta jüisgi julgeste Ameerikasje. . .

Reis oli õnnelik. —

Warsti oli Joseffa Buenos-Airesse linnas ja sai oma mehe omu läbi, kes kaua aega seal ühte weikest kauba poodi pidas, ühe hea Argentinia isanda juurde koha peale, kus ta kallist palka sai.

Peagi saatis ta oma perekonnale Genuasje kirja, nagu neil juba ta kofku räägitud oli, pidi mees wastuse oma omu juure saatma, kes jüis jälle Joseffa kätte edasi andis.

Nii toimetasiwad nad oma kirju, ilma et Joseffa peremees oleks teadnudgi, kes

tema teenija on ja misjulgusest seisusest? Igas kuus sai Joseffa 85 liiret palka, millest ta midagi oma jaoks ära ei kulutanud, vaid iga kolme kuu järele hulga raha Genuasje omaksetele jaotis. Nii mõis siis tema mees, — kes üks auus inimene oli — kõik omad võlad ära maksta ja oma auu-
jat nime päästa.

Peale selle töötas mees ise ka hoolega ja juba trööstis teda peagi see lootus, et naene nüüd varsti koju tuleb. Silma temata oli maja kõik tühi ja kole, iseäranis nooremal pojalt Markol, kes oma ema nii väga armastas ja taga igatses.

Nästa läks mööda, aga peale ühe viimase kirja: milles ema kirjutas, et ta haiglane olemat, ei kirjutanud ta enam.

Omased kirjutasivad onule Amerikasje; aga wastust ei tulnud. Suures mures kirjutasivad siis selle Sfandale, kelle juures ema teenis, aga võib olla et see nende kirja, wale adressi pärast kätte ei saanud,

ja wastust ei tulnud jällegi. Snnetust kar-
tes kirjutasivad siis Stalia Konsulile Bue-
nos-Airesse — ja kolme kuu pärast tuli
wastus: et Konsuli üles kutse ja järele-
kuulamise peale, mitte keegi ei ole tulnud
ennast ülesse andma. Mii ei saanud nad
jellest ka mingit troosti!

Wõib olla, et Joseffa ehk mõne muu
põhjuse pärast seda ei teinud, ja ka oma
õiget nimegi oma peremehele ülesse ei and-
nud. Sellepärast ei saadud teda kuidagi
wiisi ülesse leida. — Mitu kuud läksi-
wad mööda — aga midagi teadust ei tul-
nud.

Isa ja lapsed kaotasivad juba oma loo-
tuse: Joseffat ülesse leida, üsna ära. Ise-
ärانىs noorem poeg ei wõinud sugugi oma
kurwastust ära wõita.

— Mis nüüd teha? Kelle juure minna?

Isjal oli esimene mõtte: ise Amerikas-
sõita, naist otsima. Aga kuhu töö jääb?
Kes saab laste eest hoolitsema?

Oh! mõiks manem poeg minna? Aga see hakkas ka juba heaste raha teenima, ja oli perekonnale väga kasulik.

Ja niisuguses mures kordasivad nad iga päew üht ja jedasama kurba mõtet, oma ema üle. —

Kord, kui nad jälle selle üle waidlesiwad, ütles noorem poeg Marko: — Mina lähan ise Amerikasje ema otsima!

Ja raputas kurwalt pead:

— Mõte on hea, mu armas poeg, aga selle täide saatmine — wõimata. Oled ju alles 13 aastane laps, ja juba loodad reisiga toime jaada. Bealegi Amerikasje — ja üksinda reisida! — Minult sinna jõit kestab terve kuu aega! —

Marko jäi aga oma ettevõtte üle kindlaks, ja oli selle juures nii rahulik ja tark just kui täiskaswanud noormees. — On ju weel nooremaidgi poisikesi reisinud, rääkis Marko ükskord jälle.

— Kui ma kord laewa peal olen — küll

ma siis ka sinna jõuan. Seal otjin ma siis sinu onu poe ülesse, ja jeda mööda ka oma emakese. Seal on Italaiši palju; kiill need mulle teed sinna juhatawad, kuhu ma minna tahan. Sa kuigi onut ülesse ei leia siis lähen Konsuli juure, ja otjin selle Argentina isanda ülesse, kelle juures ema teenis; siis pean ma ometi ema kätte saama. —

Varsti läks ka Markol korda, isat oma nõusse meelitada. Isa pidas poega väga armjaks ja kalliks ja teadis, et pois is mõistlik ja hakkaja iga asja peale on, ja et see kõrge ülesanne — armastatud ema üles otjida, temale jeda jõudu andma saab.

Suus juhtus, et üks laewa kapten, — kes Marko isaga sõber ja selle asjaga heaste nõus oli — poisile prii pileti lubas anda. Isa leppis wiimaks ka järele ja arajõit oli kindel. Pani siis Markole teemoona kotti, natuke raha ka ligi, — ja ühel ilusal Aprilli kuu päewal sõitis Marko ära.

— Marfo mu pojake, ütles isa, teda weel wiimast korda suudeldes, auurulaewa trepil, mis ärasõitmise jaoks walmis oli.

— Ole julge! Sa sõidad püha asja pärast. Küll Jumal aitab sind! . . .

Waene Marfo! Ta oli walmis kõike waewa kannatama; aga kui tema ilus Genova linn silmaringist ära kadus, kui laew lahtise merele sõitis ja täitsa wõeraste reisijatega täidetud oli, kelledest Marfo ühtegi ei tunnud; üksinda oma reisi kotikesega, milles kõik tema warandus seisis, — juis tundis ta et kõik tema mehijus ja julgus kadunud oli! . . .

Kaks ööd ja kaks päewa oli ta kui koraale laewa lae peal maas; ei sõõnud midagi, waid tahtis ainult nutta . . . nutta! . . .

Mitmesugused kurwad mõtted lendasid tema peast läbi, iseäranis üks kõige hirmsam mõte: Ehk on ema surnud!

Raskes, waewalises unesgi ilmus talle üks tundmata nägu, kes haledaste tema

peale waatas ja fosistas: Sinu ema on jurnud!

Marko hakkas karjuma ja ärkas ülesse ...

Laew jõitis Gibraltari mere kitsusest läbi. Suure okeani waade elustas natuke Markod, aga see ei kestnud mitte kauaks. Ühe wiijiline merepind, põletawa palawuse kaswamine, igawuse tundmus, kõik need mõjusiwad tema peale halvaste. Ilma tööta päewad Jegasiwad Marko mälestust, nii kui wahel haigetega juhtub. Temale tuli see nii ette, just kui oleks ta juba terve aasta pidanud mere peal olema. Klusad lendawad kalad, kes endid mõni kord laewa laele maha lasksiwad, imelikud tropika päikese looja minetud, mis oma purpuri karwa kiiresid tagasi wiiskasiwad, õõsine woswori hiilguš mille läbi okean walgustatud oli, kõik need asjad ei olnud Markole mitte ilmsi, waid kui unes . . .

Kui halb ilm juhtus olema, siis ei tulnudgi Marko omast magamise kajutist

wälja, laewa laele, kus kõif kõifus ja laem fange tuulega lainetel kui pallikene tantfis. Marko arwas siis, et ta wiimne tunnik tulnud on.

Tulivad jälle teised päewad. Meri seisib liikumata. Palamus oli suur. Rammestult lamesiwad wäsinud reisijad pikali maas, kus aga juhtus, kas laewa lael ehk mujal.

Reisile ei tulnud weel ikkagi lõppu...

Meri ja taewas ikka jeejama ühejunge, täna kui eila ja homme ka niisama edasi . . . igaweste...

Babel seisib Marko kawa aega laewa ääre najal ja silmitseb jeda lõpmata suurt merd, kus juures ta ema peale mõtles, kui filmad kinni wajasiwad. Siis oli jälle tema ees see tundmata nägu, ja jälle sofin ta kõrwus: Ema on jurnud!

Kaaskümmend seitse päewa oli reis pikk... Wiimased päewad oliwad juba kergemad. Ilm oli selge ja õhk wärske. —

Marko sai ühe Lombardia*) wana talu-
pojaga luttawaks, kes ka Amerikasje oma
poja juure reisis. Poeg oli ühe koha oma-
nik, Rosario linna ligidal. — Marko ju-
tustas temale oma elulugu ja wanamees
ütles, poisile kätt öla peale pannes:

— Üra karda midagi, küll ja leiad
oma ema terve ja elus olewat...

See julgustas Markod ja ta sai rõõm-
jamaks. Istus siis wana mehe kõrwale
laewa laele maha ja kordas jeda jada korda
omale ette, kuidas ta Buenos-Airesje lä-
heb... Waata, siin on uuliks... Siin on
pood... tema jookseb omu juure... Siis jook-
sawad nad mõlemad sinna trepi peale...
teewad ukse lahti... Siin lõppes Marko
unistus. Wiirastujed kadusiwad kirjelda-
mata rõõmuga ja igatsujega ema järele,
ära. Ta wõttis oma kaelast kujukese,**) juud-
les jeda ja palwetas ema eest...

*) Maakond Põhja-Italias.

**) Stallased on Katoliku usku.

Viimaks 27 päeval jõudis laew Amerika pinnale. Nisjal Maikuu päewa hommikul lasti laewa ankrud La-Plata jões põhja; mille kallastel Argentina pealinn Buenos-Aires seisab.

Marko oli rõõmu ja lootustega täidetud... Oma nii ligidal.

Minult mõni tund weel siis näewad nad teine teist. Marko on Amerikas, uues maailmas. Kõigil teel ei tulnud õnnetust, ei juhtunud midagi. See oli hää.

Ta oli õnnelik ja ei kahetsenud sugugi, kui taskuid läbi katkudes, nendest enam raha ei leidnud, kui üheainukesse liire.

Ära warastatud!

Uga sest ei ole ju midagi. . . Oma on ju nii ligidal. . .

Kotike käre otjas, läks Marko ühes teiste reisirjatega weikesse aaurupaati, mis neid kaldale wiis.

Seal jätis ta oma wanat sõpra Pom-

hardlast jumalaga, ja läks kiire sammudega linna. . .

Ühimesest uulitsast sisse minnes, küsis ta ühe wastutuleja käest:

— Kust mõiks Los-Artesse uulitsad leida?

Mööda mineja oli üks Stalia töömees, kes imestusega Marko peale waatas.

— Kas lugeda oskad?

— Jah!

— Siis mine siit otse seda uulitsat mööda, ütles mees käega näidates, — ifka edasi ja loe iga ristiuulitsa nurga pealt uulitsa nime, küll siis leiad mis tarwis on.

Marko tänas teda ja läks edasi. Uulitsad olivad pikkad ja kitsad, milledel mõlemates külgedes weikesed, walged majakesed seiswad.

Uulitsatel liikus palju rahwast, waneriid ja moona wedajaid. Paiguti lehwitaswad juured mitmet-wärwi lippud, tuule äes: laewade ärasõidu teadustuseks.

Marko waatas hoolega uulitsa nime-
sid, — need olivad raskeid lugeda, iga uue
uulitsa nime juures mõtles ta:

— Siin. . .

Ta waatas kõikide wastutulewate naes-
terahwaste peale; ehk on mõni nendest ometi
tema emake.

Üks naene ruttas just Marko ees, Marko
weri hakas kiirest jooksuma ja ta läks sel-
lele järele, kuid asjata: ainult neegri naene,

Stka ruttas ta uulitsat mööda edasi.
Sälle tuli rist uulits.

Marko luges: Pos=Artesje uulits. Siis
hakkas ta majade numbrid lugema. № 117.

Temal oli № 175 tarwis. Ta jook-
sis kuni № 171, siis pidi natuke puhka-
ma . . .

— Oma, ema kas ma saan sind warsti
näha?

Ta jooksis jälle, kuni ühe weikese würtsi
poeni. See oligi see otjitaw isa — onu

pood. Ta läks jisse. Poes istus üks wana eideke; prillid filmade ees.

— Mis full tarwis on pojukene? küsis eit.

— Kas siin ei ole — hahas Marko tungiwalt rääkima . . . Kas see ei ole Frantseska Merelli pood?

— Frantseska Merelli furi ära! ütles eit.

— Kudas ta furi?

— Suba kaua aja eest, wastas naes-terahwas elawalt. Tegid siin palju wõlgasi ja sõitis siis kaugele Baiu linna kus ta ära furi. Pood on nüüd minu omandus!

Marko kahwatas ära ja ütles taja:

— Merelli teadis minu ema, kes isand Refineesi juures teenis. Tema oleks mulle wõinud jeda ütelda: kus mu ema elab. Ma sõitsin Italiast siia, oma ema otsima, ja ma pean teda ka leidma!

— Waene poisikene, ütles eit, ma ei tea sellest asjast midagi; aga oota, ma küsin hoowi pealt, jelle töömehe käest jä-

jele, kes Merelli juures töötas. Võib olla et tema midagi teab.

Wana eit kutsus töömehe sisse.

— Kas mäletad weel, kui ja Merelli juures olid; et siis find mõni kord Mefineesi juure saadeti. Kas ja seal ei näinud ühte naisterahwast — Stallast — teenimas. —

— Mefineesi juures? Tean küll wastas mees. Ma wiisin sinna selle naesterahwale kirju, siit Mereli juurest. Nemad esawad selle uulitsa lõppul.

— Oh ma tänan teid hüüdis Marko.

Kas teie ei tea mulle maja nummert ütelda. . . Suhatage mind sinna, ma palun teid.

Töömees läks temaga ligi.

Peaaegu jookstes, ilma sõna lausumata, ruttas Marko ühes kuni mees ühe walge maja juure seisma jäi. Marko tõmbas kella, mis ukse kõrwal oli.

Tüdruk ilmus ukse peale.

— Kas elab siin Mefineesi perekond.

— Jah elasiwad küll, aga ennemalt!
nüüd elame meie Seballase perekond siin,
jutustas tüdruk.

— Aga kus elab siis Mefineesi pere-
kond? päris Marko kohmetult.

— Sõitšiwad ära Kordowisše.

— Kordowisše! Kus see Kordowi on?

See naesterahwas kes Mefineesi juures
teenis, oli ju minu ema? Kas nad teda
ka ligi wõtšiwad.

Tüdruk waatas Marko peale.

Ei tea . . . Wõib olla et mu isa sel-
sest teab. Tema nägi Mefineesi, kui see ära
sõitis. Dota natuke . . .

Tüdruk läks ära ja ilmus warsti isaga
tagasi, kes üks halli habemega pikk isand oli.

See waatas terawaste poisikese peale
ja küsis:

— On sinu ema Genua linnast pärit?

— Jah, wastas Marko julgeste.

— No, siis ma tean seda selgeste, et

see Gemia naesterahwas, Mefineesiga ligi läks.

— Kuhu?

— Kordowi linna!

Marko ohkas ja ütles siis alandlikult:

— Siis pean ma kohe Kordowisse minema!

— Waejekene! hüüdis wanamees kaastundlikult. Kordowi on jada penifoormat*) siit kaugel. Marko sai kurwaks ja lastis oma pea lootusetalt rinnale langeda.

— Dota, waatame järele, kõneles isand; jügamaste liigutatult; tegi ukse lahti ja kutsus poisikese tuppa.

— Tule siisje, mõtleme järele mis tarwis teha on. — Isand istus laua taha maha ja käs kis Markod sedasama teha. Pär is siis tema elulugu järele ja kuulas tähele pannes, kui pois seda temale jutustas. Mõtles siis tüki aega ja küsis wiimaks:

*) 1 penifoorm = 7 wersta.

— Sinul muidugi, nüüd raha ka ei ole?

— Natuke on veel, kostis poisjs.

Isand wöttis sule kätte ja kirjutas ühe kirjakeje, mida ta siis Markole andis.

— Kuule pojukene, mine selle kirjaga Rosario linna. Enne tuleb sull tee peal weikejest Booku linnast läbi minna, ja see on siit ainult kahe tunni teed kaugel. Teed saab sülle igauks näitama. Bookust mine siis Rosariosje, seal elab see mees, kelle nime ma selle kirja peale kirjutasin. Seal anna see kiri tema kätte. Ja siis saadab ta sind Kordowisje, kus ja Meeni- neesi leida wõid. Selle pika tee peale wõta siin omale, natuke raha ligi. Isand pistis poisile raha rulli peosje.

— Üra kardada! igal pool leiad ja oma- maa mehi ja sind ei jätta nad mitte hä- dasje.

Sumalaga!

— Tänan, tänan wäga! sai Marko

weel ütelda, siis wõtis ta oma kotikeje ja läks — oma asja Sumala juhtimise hooletis jättes — Boofu poole teele. —

Waewalt mäletas Marko weel, mis temale fogu jellel päewal oli juhtunud. — Dösel magas Marko Boofus ühes kuuris, ja teise päewa õhtul läks ta ühe purju laewa peale, mis puuwilja Rojario linna wedas, ja palus ennast ligi wõtta.

Tema palwet täideti lahkestest, sest laewa mehed oliwad kõik Italased.

Sõit kestis kolm päewa ja neli ööd. Weike reisimees oli alalises imestuses, suure Parana jõe peal mida mööda laew pifamisi wastu wett edasi sõitis, — alati tuliwad niisugused asjad ette, mis teda huiwitasiwad.

Mida kaugemale nad sõitsiwad seda enam mõjus see reis Marko peale. Ta mõtles: et ema jelle Parana jõe wäljajookju kohal on ja sinna jõudmiseks terwe aasta ära kulub.

— Kordomi Kordomi! kordas Marko just kui saladuslik oli temale see nimi. Ema ja sõitsid ka seda jõge mööda, ja nägid neid saari ja ilusaid kaldaid. . .

Sõjel laulis üks laema mees, ühte laulu, mida Marko ema ka jägedaste oli laulnud ja kui Marko seda kuulis hakkas ta nutma.

— No, noh poisj, mis sull on? hüüdis mees. — Võiks küll võtta; Stallane nutab: et ta kodus ei ole!

Marko tõusis ülesse.

Tema Italia veri hakkas joontes keema, ja ta tõstis oma pea uhkusega ülesse:

— Kui ka tuleks mul maailma otja reisida ja ma peaks ka mittu aastad reisima, aga ma läheks siiski edasi ja ma leiaks oma ema ometi ülesse: Kas wõi furnult langeks ma tema jalgade ette.

Peagi ühel hommikul jõudis laew Rosario linna alla. Ka see linn seisab kõrge, Parana jõe kalda peal.

Tõde pind oli wõera maade laewadega kaetud, millede lippud toredusega tuule kääs lehwijiwad.

Kui laew ankrusse oli pantud, siis tõttas ka Marfo, kõhe ilma aja wiitmata linna, et jeda isandad ülesse otsida, kellele Buenos-Airesest see firi oli saadetud. —

Marfol hakas pea ümber käima, sest temal tuli jälle nii ette: kui oleks ta uuesti Buenos-Aireses olemad, sest linn oli jedasama moodi ehitatud.

Wiimaks sai ka selle otsitava maja kätte. Kui ta kõlistanud oli, ilmus uksele pikk kuiwetu mees, kes kõhe kurjaste poisikehelt küsis:

— Mis sull tarwis on?

Marfo nimetas selle isanda nime, kellele see firi oli.

— Peremees sõitis eile õhtu ära Buenos-Airesse linna, oli wastus.

Marfo kõrkus ära ja kõgeles:

— Aga mina . . . mull ei ole ju fiin fedagid . . . ma olen ükšinda.

Andis kirja siisgi selle mehe kätte, kes jeda läbi luges ja siis hooletumalt lausus:

— Siin ei olle jull midagi teha, kui peremees ühe kuu pärast tagasi tuleb; siis annan ma temale selle kirja ära.

— Aga ma jään ju fiin hädasje! wastas pois paluja häälega.

— Ei ole midagi parata, teija Stallasi on fiin wähe. Katju kerjates Genuasje tagasi minna, — jeda üteldes löi mees ukse poisi ees kinni ja kadus majasje. . .

Marko seisis tükk aega kui alwatud paigal; siis wötis oma kotikesse ja läks fõndima.

Mis nüüd teha?

Kuhu minna?

Kosarioft kuni Kordowisje on hulga maad. Raudteega sõita ei jõua. Raha on ainult natuke weel järel, ja jedagi oli waja alles hoida; nii ei jää sõidu jaoks

midagi üle. Kust raha wõtta? Tööd teha, aga kelle käest tööd paluda? Armu andi kerjata. . . Ei! . . . Parema furra! . . .

Niisuguste mõtetega istus ta jalgteele maha; katis oma näo kätega finni ja nuttis.

Rahwas läks sealt mööda, ja igaüks waatas teda; uulitja poisid naeriswad, aga Marko ei liigutanudgi ennast. — Wiimaks kohutas teda üks äkiline hüüe, kes Stalia keeli küsis:

— Mis sull wiga on, mu poeg?

Marko waatas ülesse, ja kargas rõõmuga püsti:

— Teie siin?

See oli wana talupoeg Lombardiaast, keda Marko esimese sõidu ajal tundma oli õppinud. Talupoeg ei imestanud mitte wähe, selle koftu juhtumise üle. Marko ei ootanudgi enam küsimist, waid jutustas temale kõik omad juhtumised ära!

— Waata sulle nüüd, see on paha —

mitte ühte soldodgi*) enam. Tarwis tööd teha.

— Dtsige mulle tööd, nii et ma mõne liire omale wõiks teenida. Ma tahan kõik teha: koormat kanda, mulitsaid pühkida, põllul töötada. Aga ma pean ruttu edasi sõitma. Tehke mulle jeda head, antke natuke tööd. Sumala pärast! Mull omal enam jõudu ei ole, hädaldas Marko.

— Häda, häda . . . ütles talupoeg ümber waadates ja habet siludes. Waata kus lugu! Tööd leida, see on kerge ütelda. . . Aga tule siis peale minuga ühes.

— Kuhu? kusis poisj lootuslikut.

— Vähme aga edasi.

Wanamees läks ees ja Marko taga järelle: nii läksiwad nad kaua waikides edasi. Talupoeg jäi wiimaks — ühe wõeraste maja ees seisma, mille jildile tähe kuju oli maalitud ja selle üle seisjis suurte sõnadega kirjutatud „Stalia täht.“

*) soldo, weike Stalia raha.

Sisje minnes läfsiwad nad ühte suurte tuppä, kus palju rahwast koos oli, kes waljuste lärmitseiwad ja klaasa kõlistasiwad. Lombardia wanamees läks ühe esimese laua juurde ja terwitas sealolejaid, kes kõik Italia mehed oliwad.

— Selttimehed! ütles wanamees, Marko peale näidates — waatake see waene pois on meie maa mees, ta tuli siia oma ema otsima. Mõtlege Genuast Amerikasje Buenos-Airesje linna. Aga waat' seal öeldi, et ta ema mitte siin ei ole, ja Kordowisje on läinud. Pois sõi siia Rosairosje, aga nüüd ei saa enam edasi. Waadake mehed järele ehk leiata temale pileti jaoks natuke raha: nii et ta waejekene Kordowisje wõiks sõita. Kas meie wõime teda kui koera ära ajada. Wastake?

— Ei mitte, jeda ei wõi keegi meitest ütelda, hüüdsiwad mehed rusikaid wastu lauda lüües.

— Selttimehed! Wõtkem oma raha kofku

nii palju kui kellegil siin ligi on. Oled tubli pois, et ükšinda jüa tulid; küll meie jünd ema juure saadame. Ole mureta! Mehed rääkiswad Markoga lahkeste, ja natuke aja raha korjamise järele, oli tema jaoks 42 liiret kokku pantud.

— Näed nüüd, ütles Lombardlane, kuidas Amerikas elatakse ja kõik osawaste tehakse.

— Soogem poisi terwiseks, hüidis üks ja tõstis klaasi.

— Terwiseks. Kõik tõstsid klaasa. Marko oli pijarateni liigutatud, ja langes tänades wanamehele kaela ümber. . .

Teisel homikul wara, sõitis Marko raudteega Kordowi poole. Ilm oli niiske ja pilwes. Sõit läks läbi tajasel lagendiku (steppi), kus ühtegi elu märki näha ei olnud.

Marko oli aimu ükši omas wagunis. Küll waatas ta ühele, kord teisele poole, aga igal pool oli ikka jeesama ilma otjata

lagendit näha, kus ainult mõned näotumad puukesed kasvavad. Raudtee jaamad olivad ka tühjad ja kui rong peatas, ei olnud ühtegi inimese hinge näha ega kuulda.

Markol tuli nii ette, nagu oleks ta ainuüksi terwes rongis olemat. Külm tuul puhus talle vastu nägu. Genuast oli ta Aprilli kuu lõpul väljasõitnud ja ei teadnudgi, et Ameerikas nüüd talve tuleb ja temal olivad ainult juure riided seljas. Pea hakkas ta ka külma tundma; jelle järele tulivad väsimus, uneta ööd ja hirm: et tee peal wahest ära sureb ja teda siis lagendiku wiitakse, kus koerad ja linnud tema keha ära söövad, nagu nad seda hobuste ja nende loomade kehadega teinud on, kellede luud tee ääres päewa kääs pleegivad...

Kas leiab ta Rordowis oma ema?

Kui ta seal mitte ei ole?!... Kui ehk see ifand Vos-Artesji uutitsal oma jutuga eksis. . . Aga kui ta ehk ära suri?! . . .

Niisuguste mõtetega jäi Marko magama. Unes tuli Kordowi ette, kus talle kõigist asandest ja uuestest vastu hüütakse: Ema ei ole siin, ema ei ole siin!...

Kõng peatas Kordowi linna jaamas. Marko oli sihile jõudnud. Nuttu kargas ta wagunist wälja ja küsis jaamaülemalt: Kus insener Mefinees elab? — See juhatab teda linna kiriku juure, jest kiriku kõrwal olewat Mefineesi maja. —

Oli juba öö. . . Marko jooksis latornite walgusel kiiresti linna, kirikud otsima.

Warsti läks ka temale korda, jeda ülesse leida. Siis küsis ta jälle ühelt mööda minejalt Mefineesi maja järele.

See jaatis teda õige koha peale.

Kohe kõlistas Marko ukse kella, ja ootas wärisedes ukse lahti tegemist.

Üks wanaeit awas jelle lahti ja näitas tuld.

— Keda ja otsid? küsis eit.

— Insener Mefineesi!

Wanaeit kõngutas peaga.

— Ah julle on Inſener Mefineesi waja? Ta ei ole enam ſiin. Ta läks Tufumanni elama.

— Ma ſuren jelle pika tee peale ära, ja ei näe enam oma ema. Ma lähen hulluks. Sumal! hüüdis Marko wihafelt.

— Kuidas jeda kohta hüütakse? Kus ta on? Kas ta kangel ſiit on?

— Waeſekene, ütles eit. Si ole kangel, 400 kuni 500 penikoormat!

Pois karjatas ja kattis oma näo kättega ſinni:

— Oh mis ſaab minust?!

— Ma ei tea ka mitte armsake! . . .

Uga äkiſelt tuli eidele hea mõtle:

— Kuule, mis mina ütlen: Jookſe jeda nulisjat mööda, paremat kätt edasi; kolmandamast hoowi wärawast ſisse. Seal elab üks kaupmees, ja ſee jõidab homme Tufumanni oma kauba koormatega. Palu

teda, et ta sind ligi wõttab. Ehk saad ligi jõita? Jookse ruttu vaatama! . . .

Marko tänas ja jooksis tähendatud koha peale.

Suure, laternatest walgustatud hoowi peal ajasivad töömehed nijukotta, juurte härja wanfrite peale. Töö järele waatas üks pikk, habemif mees, kellel walget-musta kirja mantel seljas oli.

Marko läks selle mehe juure ja kandis oma palwe temale ette, ühtlasi juure kirjades: et ta oma ema otjima tulnud.

Mees waatas uuriwalt poisji, peast kuni jalatallani üle ja ütles siis lühedalt:

— Ei ole ruumi!

— Mull on weel 15 liiret raha, ma annan feda teile. Oh ma tahan teid tee peal teenida, wett kanda, härgadele jüüa anda. Kõif tahan ma teha, kuid wõtke mind ikka ligi, finore*) — palus pois häledaste.

*) finore- härra, isand.

Ülewaataja vastas uueste: Ei ole mitte ruumi. Ka ei lähe meie mitte otse koha Dufumanni, waid teise kohta Sant-Jago dell-Estresse. Meie peame sind siis tee peale maha jätma ja sull jääb sealt weel suur jagu teed jala käia.

— Ma käiks ka jellegi maa jala ära, ma lähan, oh ärge kartke: kuidas? Minult olge nii armulised ja wõtke mind ikka ligi. Ärge jätke mind mitte maha! . . .

— Mõtke ometi kolm nädalit kestab see reis.

— See ei tähenda midagi.

— Ja tee on raske.

— Ma kannatan kõik ära.

— Sull tuleb üksi minna.

— Ma ei karda kedagi. Halastage mu peale! . . .

Ülewaataja wõttis latorni, waatas poisile näosse ja ütles: Olgu siis peale.

Marko juudles rõõmuga tema kätt.

— Heida siia wanfrisse magama, üt-

les ülemaataja ära minnes. Homme hommiku algab reis.

— Head ööd! . . .

Kella nelja ajal, wara hommiku, läks pikk rida woori wanfreid teele. Iga wanri ette oli kuus härga rafendatud, mille järele weel mitu härga wahetuse jaoks käiswad.

Marko kes ka siis oli ülesse ärganud, uinus tee peal jälle uueste magama.

Kui juba hulk maad käitud oli, jäi woor seisma, lageda maa peale. Mehed tegiwad tule ülesse ja istusiwad siis ringis maha; tule peal wafikalihha raud warda otjas praadides. — Oli see küpse, siis pidasiwad nad ühtlasi oma söögi korra ära, magasiwad peal söögi natuke, — ja sõitsiwad siis jälle edasi. Nii kestis see iga päew, just kui sõja käigus.

Mehed sõitsiwad ratja hobustega, ja ajasiwad härgi pika kepidega. Marko tegi jälle laagris tuld; söötis hobusid ja härgi, puhastas latornisi, tõi wett jne.

Maa koht, millest läbi jõideti, pafus Markole kurba waadet: suured metsad madala puudega; külad üfifikute elumajafestega, suured sood — wõib olla mõne endise soolajärwe kohad — läikfiwad aina weest, nii kaugele kui film nägema ulatas. Kauge- mal paistfiwad jälle rohulagendikud. Harwa tuli mõni reisiija, ehk mõni kari metsko- bufeid wastu.

Päewad wenifiwad pikamööda edasi — oliwad igawad — ehk ilm küll alati ilus feifis . . .

Woori meestel pidi Marko, kui ori olema; ja need käfiwad temaga wäga toorelt ümber. Nwardasiwad, peffiwad teda; ja panid ilma armuta rasket tööd tegema.

Nenda ära waewatult, ei saanud ta ka mitte ööfelgi rahu, sest fiis ekfiatas teda wantri põrutamine ja rataste kägifemine.

Kui tuul puhus, fiis ei olnud kellegil hea olla, sest see ajas kõik kohad peenifest, tolmu farnast liima täis.

Halb tundmus tätis igat ühte . . .

Marko oleks kõige rohkem oma meele oluga hädas olnud, kui mitte Ülewaataja teda ei oleks hea sõnadega rahustanud. Sagedaste peitis ta ennast wanfri nurka ära ja seal nuttis ta siis haledasti oma nägu kottiga finni kattes. Hommikutel, ülestõustes oli ta alati jelle järele nõrk ja furwa meelne.

— Ma ei kannata seda mitte wälja, rääkis ta iseenejELE. Suren ifka tee peale ära! . . .

Ühel hommikul lõi teda jälle üks woorimees, jelle eest: et ta wee toomisega hiljaks oli jäänud. Ka teised hakkaswad temale ajawiiteks, nalja pärast hoopisid andma, ja ütlesiwad:

— Waat, mis ja hulguš nüüd jaad, seda wii oma emale . . .

Marko ei jõudnud seda kannatada, waid jäi haigeks ja lames kolm päewa wanfris, külmas-tõbes. Minult Ülewaataja tuli teda

maatama; andis süüa ja hoolitjes tema eest. —

Marko mõtles juba, et wiimne tunnife käes on ja kutsus mitu korda emat nime pidi.

— Oma, aita; ema tule minu juure! Ma juren! Waene emakene, ma ei näe sind enam; ja leiad mu eluta keha tee pealt!! Ta pani käed rinna peale ja palwetas . . .

Ülewaataja hoolitsemisel, sai Marko wiimaks terweks.

Kohe peale selle pidi ta jälle ükshinda jääma. Peale kahe nädali olivad nad teel olnud.

Kui woor selle kohale jõudis, kus tee lahku läheb — üks aru Tukumanni, teine Sant= Sago dell Estresse — siis ütles Ülewaataja Markole:

— Meie peame nüüd lahkuma. —

Tuhatas siis poisikesele tee ära, sidus

temale ta reiji kotisele selga ja jättis siis jumalaga.

Marko wõis weel tema kätt suudelda, haleduse pärast.

Ja teised mehed, kes muudu nii kardalt Markoga olivad ümber käinud, tundsid ka haledust, kui poisike üksinda maha jäi.

Marko kergitas weel jumalaga jätmiseks kübarat ja waatas nii kaua woorile järele, kuni see tolmu pilwesse ära kadus. Siis hakkas ta oma eesmärgi poole sammuma. Pikk ja raske teekond ootas jällegi teda . . .

Sulga aja järele nägi ta nüüd jälle juuri mägesid, walge lume harjadega. Ka rõõmuistas teda see: et õhk soemaks läks. Harwaste juhtus ta küladesse; harwa tulivad ka mõned indianlased ratsa wastu.

Õjimesel päewal läks Marko nii palju kui wähegi wõis ja jõud ulatas; õõsel magas ta metsas puude all. Teisel päe-

wal ei jõudnud ta mitte enam nii palju kõndida. Kingad ja riided olivad katki ja jalad ära õrdunud, mille järele ta kui armetu sants wälja nägi. Dõjetel oli temal üsna kole olla. Ta oli Italias kuulnud, et Amerikas sunned ussid elutseda, see tegi temale hirmu.

— Kui ema seda teaks, mis ma kannatama pean, mõtles Marko, ja ta mehine meel tuli jälle tagasi.

— Ema, ma saan jind ikka näha.

Sellel reisiril tuleb ka lõpp!

Neli, wiis päewa läks mööda, juba oli nädal aega üksiinda teed käitud. Jõud hakkas wähenema, jalad olivad haawatud ja werised.

Wiimaks ühel õhtul wõeldi temale: Tu kumann on siit weel wiis penikoormat kaugel.

Poisj hõiskas üsna, rõõmu pärast. ja kiirustas oma sammusid. Aga see rõõm ei kestnud kuigi kauaks: jõudu ei olnud

enam, ta langes ühe kuristiku äärele rohu
sisse jõuetult maha.

Kunagi ei paistnud temale tähtis taewas
nii ilus: kui nüüd kus ta pikali olles tae-
wast silmitfes.

— Kus ja ema nüüd oled? Mis ja
teed? Võib olla et ka taewa poole waatad?
Mõtle oma poja peale! Ta on ju ligidal!

Oleks waene Marko teadnud, misfugu-
ses olekus tema ema sessel minutil oli,
siis oleks Marko üle inimliku jõu püüd-
nud, et mõni tund warem ema juure
jõuda. — —

* * *

*

Seal majas Tufumanni ligidal — kus
insener Mekeneesi perekond elas — oli
Marko ema Joseffa raskestes haige. Oh
leiwawanemad küll armastusega oma haige
teenija eest hoolitfesiwad, ei paranenud selle
haigus sugugi. Waene naene oli juba siis
põdenud, kui Mekinees Buenos-Airesest
ära sõitis ja ei paranenud ka mitte süngi.

Peale selle, et oma kirjade peale Stal-
liast mehe käest ühtegi vastust ei saanud;
waewas teda üks arusaamata mure. Päew
päewalt oli ta haigemaks jäänud. Kaks
nädalid ei tõusnudki ta enam woodist üles-
je. . . Räägiti et ainult arstlik lõikamine
wõida teda surmast päästa. . . .

Selljamal õhtul — kui Marko kuris-
tiku äärel emat hüüdis — seisis Meki-
nees oma prouaga haige woodi ees ja
rääkijiwad jõbralikult haigega, terwise pa-
ranemise üle, ja palusiwad et ta laseks
end tohtrist lõigata.

— Ei armjad leiwawanemad, ütles
haige, jätke jeda; ma ei kannata jeda wälja.
Ma suren noa all! Nii on mull parem
surra, mu elu ei ole enam armas! Kõik
on minule kadunud. Ei tea mis mu pe-
rekonnast jaab. . .

Mekinees julgustas haiget ja ütles: Ma
olen juba Genuasje kirjutanud, ja wastus

tuleb warsti, mõtle ikka terweks jaamise peale — oma perekonna rõõmuks . . .

Mõtte laste peale juurendas ainult haige piina ja valu, Ta ohkas raskesti!

— Lapsed, lapsed, hülidid haige käsja ringutates — mõib olla et teid euam elus ei olegi. Kallid leiwawanemad, ma tänan teid kõigest südamest; aga mull on ikka parem surra. . . Ei ole tohtert tarwis tuua. . . Ma tahan surra! . . .

— Üra räägi jedawiisi, ütlesiwad nemad teda rahustades.

Haige pani käed kokku, ja silmad finni, just kui furnu, muud kui hingas weel.

Broua waatas haledusega jelle õnnetumma ema peale: kes oma perekonna heaks tuli kaugele oma kodumaalt, waewa nägema ja surema. Õnnetu, hea ja auus inimene. — — —

Särgmijel päewal, wara hommikul, tuli Marko täis rõõmu Tufumanni — mis üks

parematest ja õitsewamatest linnadest Argentina priiriigis on.

Ta läks uulitjat mööda edasi Inimesed waatajwad uudishimulikult waeße räbalates poisikeje peale. Warsti küsis ta ühe mööda mineja käest, Mefineesi järele.

See ütles: Mefinees elab siin linna ligidal maal; Saladillo jõe kaldal, kus tall omal maja on. See ei ole siit kuigi kaugel.

— Siis juhatage mind selle tee peale!

Mees wiis Marko peagi õige teele, ja warsti kadus Marko põesaste taha ära, mis teed warjajwad. —

Saigele oli jee õõ hirmus olnud, raskest walu hood käijwad peale, ja ajajwad teda jonima. Proua jooksis igas minutis tema juure. Kõik kartjwad: et ta warsti sureb, ja tohter — keda homikuks sinna oodati — enam õigeks ajaks kohale ei jõua.

— Sumal, Sumal! Kaugele jorra, ilma et omaksid näeks. . . Mu lapsed jääwad ilma emata. . . Marko ta on alles

weel weike . . . hea lahke lapsuke. . . Ma jõitjin sealt ära . . . ta ei tahtnud minust lahkuda; karjus, nutis. . . Nagu nägi ära, et ma enam teda näha ei saa. . . Mu armas laps. . . Oh oleks ma siis surmud kui ma neid jumalaga jätšin . . . sonis haige ühtesoodu. —

Kell oli juba kahetja, kui tohter Tuku-
mannist sinna jõudis. Weel katjusiwad
nad haiget, lõikamisele järele anda; aga
see tundis et tall enam seda jõudu ei ole,
ja surm ju muidugi tulemas on; mis jaoks
siis weel piina kannatada.

Tohter jätis ka järele.

Sureja palus weel ijandaga rääkida:

— Armas sinore, mu wiimane palwe
weel: teadustage mu perekonnale Konsuli
läbi, minu surmast. Antku Jumal, et nad
kõik terwed oleks. Rahju, et ma oma lapsi
enam näha ei saa. Teadustage, et ma ka
neid jures olen õnnistanud. . .

Haige waatas ümber, Sinore Meki-

neesi ei olnud enam seal. Ta oli wälja kutsutud. Minult kaes tohtri talitajad olidwad weel tuas.

Teises tuas kuuldi kára: kergeid sammusid, tawast kõnet, ja tagasi hoitud karjatust. Haige pööras silmad ukse poole ja ootas põnewusega.

Mõne minuti järele tuli tohter tagasi, tema waade oli išeäralik. Ka Mefinees tuli õnneliku näoga tuppa. Kõik kolm waatasiwad haige peale, ja jostistasiwad ihekeskis.

— Pareml on korraga, ütles tohter Mefineesile

Haige kuulatas, aga ei saanud aru.

— Joseffa! ütles proua wärijewa häällega haigele, — ma ütlen sinule midagi rõõmustawad uudist. Walmista ennast hea teaduse wastu: ja näed armast inimest. Praegu tuli!

— Kes tuli, karjatas haige metsikult. Korraga kargas ta woodist ülesse; ajas

filmad juureks, just kui näeks ta mõnda viirastust. . .

Marko seisis, üleni tolmuga kaetult ukse peal, kus teda tohter käe kõrval hoidis.

— Sumal, Sumal, kisas Joseffa. Marko! . . .

Marko jooksis haige juure; ja see haaras, kui tiiger, poega oma kätte waele, surus wastu rindu, naeris waljuste, nuttis ilma pisarateta, rõõmu pärast. Euudles Markot ilmalõpmata tormiliselt.

— Kuidas, jina oled jinn? Mikspärast?

Kas ja üksinda oled? Terwe? Oled jina tõeste Marko? Kas see ei ole mitte unes! küsis ja päris haige ühtelugu.

Korraga wahetas ta oma kõnet ja ütles tohtrile: — Ruttu, ruttu tohtri härra lõigake mind, ma tahan nüüd terweks jaada. Ma olen walmis. Ürge aega wiitage! Wiige Marko ära, et ta mitte ei kuuleks.

— Marko mu laps; see on üks tühi

asi. Sa ju jutustad mulle kõik. Suudle mind weel ja mine, siis natuke teise tuppa. . .

— Tohtri härra, nüüd olen ma walmis! . . .

Marko wiiti ära, ja ka teised läksiwad wälja ainult tohter oma abilisistega jäi haige juure. —

Isand Mefinees tahtis Markod kauge-
male tuppa wiia; aga see ei kulnud seda,
waid jäi paigale.

— Mis see on, küsis ta, mis nad mu emaga teewad?

— Kuule, wastas Mefinees, poisi rahustades, waata kuidas see asi õige on. Su ema on haige, ja nii on weikest lõikamist waja. Ma seletan seda sulle, tule ligi! Eähme!

— Ei! pani Marko wastu, ma jään siia, rääkige siin. Mefinees läks oma sõnadega segaseks ja hoidis poissi kiini. Marko lõi kohkuma ja wärises. Walulisa,

furmawalt haawatama fiija, kõlas terwes majas.

Marko wastas teise fiijaga:

— Oma suri ära! . . .

— Su ema on päästetud, wastas tohter uñsele ilmudes.

Poisõ waatas tohtrile rõõmsalt näosse, ja langes siis ta jalgade ette maha.

— Tõuse üles, ütles tohter, Markod üleöstõstes, mitte mina ei ole siin emat päästnud, waid sina kangelane, päästsid oma ema surma juust. — — —

Joseffa paranes ruttu ja nad sõitsiwad warsti Staliasse tagasi, — ja seda rõõmu ei jõua keegi kirjeldada, mis see õnnelik perekond siis tundis.

Lõpp.

